

2024-Ը ՍԵՐԳԵՅ ՓԱՐԱՋԱՆՈՎԻ ՏԱՐԻ

ԼԵԳԵՆԴԻ 100 ՏԱՐԻՆ

Սերգեյ Փարաջանովի ծննդյան 100-ամյա հոբելյանը ընդգրկվել է ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի հռչակվող մարդկանց եւ կարեւոր իրադարձությունների հոբելյանների 2024-2025թթ. օրացույցում: Ընթացիկ տարվա հունվարի 9-ին կլրանար լեգենդար ռեժիսոր, համաշխարհային գլուխգործոցների հեղինակ Սերգեյ Փարաջանովի 100-ամյակը:

Այդ օրը Թբիլիսիի Ավետարանական Մայր Տաճարում կայացավ «Ջրույցներ Սերգեյ Փարաջանովի մասին» գրքի (ռուսական տարբերակի) շնորհանդեսը: Գրքում ընդգրկված են վավերագրական ֆիլմերի նյութերը, որոնք հեղինակը՝ ռեժիսոր, կինոդոկումենտալիստ Խոսե Մաջիներեն միավորել է մեկ ընդհանուր հաղորդաշարում: Դրանցում մասնակցել են ինչպես հայտնի կինեմատոգրաֆիստներ՝ ռեժիսորներ, դերասաններ, սցենարիստներ, օպերատորներ, այնպես էլ՝ նկարիչներ, երաժիշտներ, գրողներ եւ, ընդհանրապես, մարդիկ, որոնք բավական լավ ճանաչում էին Փարաջանովին, որպեսզի կարողանային պատմել հետաքրքիր փաստեր նրա ստեղծագործական կենսագրությունից եւ կյանքից: Զարկ է նշել, որ վերոնշյալը հետապնդում է բարի գաղափար: Այն ոչ միայն ժողովրդականացնում է մտերիմների, ընկերների, գործընկերների հավաստմամբ «իրական թբիլիսցու» ստեղծագործությունը, այլեւ հետապնդում է մեր քաղաքում «գեղեցկության եւ հիասքանչության մասնատրոյի» տուն-թանգարանի բացման նպատակ: Շնորհանդեսին ներկայացված ռուսալեզու գրքի առաջին հատորը, որի տեքստի շուրջ աշխատել են եկատերինա Միսայանը ու Միխեիլ Անանովը, դարձել է այդ գրույցների ժողովածուն, ինչը բավական խորհրդանշական է: Անցյալ տարի վրաց լեզվով լույս տեսավ երկու գիրք (1-ին եւ 2-րդ

հատորները), իսկ այս տարի հրապարակվեց նման գիրք՝ ռուսերեն լեզվով: Խոսե Մաջիներեն հույս հայտնեց նաեւ, որ հեռու չէ այն օրը, երբ Թբիլիսիում կբացվի Փարաջանովի անվան տուն-թանգարան, եւ ներկաներին հավաստիացրեց, որ ինքը որպես նվեր թանգարանին կփոխանցի մասնատրոյի մասին նկարահանած բոլոր ֆիլմերը եւ նրա հետ կապված առարկաները, այն ամենը, ինչ հաջողվել է հավաքել անցած ժամանակահատվածում: Միջոցառման պսակը դարձավ վերոնշյալ հաղորդաշարի ֆիլմի շնորհանդեսը, որտեղ հերոսուհու դերը կատարեց «Աշիկ Քերիբ» ֆիլմի գլխավոր դերակատար, Վրաստանում կինոյի եւ թատրոնի ճանաչված դերասանուհի Մարինա Թբիլելու դուստր Բայա Դվալիշվիլին: Զոբեյդարի հասցեին միջոցառմանը ելույթ ունեցան նաեւ Վրաց Ավետարանական-բապտիստական եկեղեցու նախագահ, արքեպիսկոպոս Մալխազ Սոնղուլաշվիլին, Թբիլիսիի պատվավոր քաղաքացի Բայբությանը, մեկենաս Գագիկ Աղաջանյանը: Ցուցահանդեսին ներկայացված էր Սերգեյ Փարաջանովի նոր դիմանկարը, որի հեղինակն է Ավետարանական-բապտիստական եկեղեցու եպիսկոպոս, նկարչուհի Ռուսիկո Գոցիրիձեն:

ՄԻԽԵԻԼ ԱՆԱՆՈՎ

ԹԱՏՐՈՆ

ԱՂԱՄՅԱՆՅԻՆԵՐԻ 168-ՐԴ ԹԱՏԵՐԱՇՐՋԱՆԸ ՍԿՍՎԵՅ ՄԱՌՆԵՈՒԼԻ ՀԱՅԱԲՆԱԿ ԳՅՈՒՂԵՐՈՒՄ

Թբիլիսիի Պետրոս Աղամյանի անվան պետական հայկական դրամատիկական թատրոնի 168-րդ թատերաշրջանը սկսվեց Քվեմո Քարթլիի տարածաշրջանի Մառնեուլիի մունիցիպալիտետի Գյուլիբադ, Խոժոռնի, Ծոփ, Դամիա, Միրզոբեկա, Չամախչի, Բուլնիս-Խաչեն հայաբնակ գյուղերում՝ «Շնորհավոր Նոր տարի» ամանորյա ավանդական ներկայացմամբ:

Սուտ օրերին աղամյանցիները կխաղան Նաե Շահումյան ավանդում: Այս տարի աղամյանցիների այցը տարածաշրջան հնարավոր դարձավ Վրաստանում ԶԶ դեսպանության աջակցությամբ: Թատրոնի գեղարվեստական ղեկավար Արմեն Բայանդուրյանի բեմադրությամբ՝ «Շնորհավոր Նոր տարին» նախատեսված է փոքրիկ հանդիսատեսի համար՝ ասմունքի, երգի ու պարի միջոցով շարունակելով ամանորյա տրամադրությունն ու ավարտին նվերներ մատուցելով երեխաներին: - Մեզ համար նույնպես կարեւոր է տարին դրական լիցքերով սկսել,- ասում է Արմեն Բայանդուրյանը: - Փոքրիկներ-

րից փոխանցվող այդ մեծ ուրախությունն ու մաքրությունն ամեն ինչ արժեն: Մենք շնորհակալ ենք Հայաստանի դեսպանությանը, ում շնորհիվ այս տարի եւս փոքրիկներին ժպիտ պարզեւելու հնարավորություն ունեցանք: Ինչ վերաբերում է արդեն մեկնարկ առած թատերաշրջանին, ապա ըստ թատրոնի գեղարվեստական ղեկավարի՝ միաժամանակ պատրաստվում են երեք պրեմիերայի: Ծրագրում են նաեւ հյուրախաղեր Ֆրանսիայում, Թուրքիայի քաղաք Անտալիայում, ուր տեղի է ունենալու միջազգային թատերական փառատոն:

ՄԱՐԻԱՍ ՂԱՆԻՆՅԱՆ

ՈՂՋՈՒՆԵԼԻ ՆԱԽԱԶՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՎՐԱՅԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ՝ ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆՈՒՄ

ԵՊՀ-ի տարածած հաղորդագրության համաձայն, 2024 թվականի փետրվարի 1-2-ը, Վրաստանի կրթության եւ գիտության նախարարի գլխավորած պատվիրակությունը կայցելի ԵՊՀ:

«Սույն թվականի փետրվարի 2-ին՝ ժամը 11:30-ին, ԵՊՀ պատմության ֆակուլտետում տեղի կունենա Վրացագիտության կենտրոնի բացման հանդիսավոր արարողությունը, որին ներկա կլինեն ԵՊՀ պրոֆեսորադասախոսական կազմի ներկայացուցիչներ, ԶԶ ԿԳՄՍ նախարարը, Վրաստանի կրթության եւ գիտության

նախարարի գլխավորած պատվիրակությունը», - նշված է հաղորդագրության մեջ:

ՇՆՈՐՀԱՆԴԵՍ

ՀՅՈՒՐԸՆԿԱԼՎԵՑԻՆ «ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ՏԱՆԸ»

Վիրահայոց թեմի «Հովհաննես Թումանյանի տուն» գիտամշակութային կենտրոնում կայացավ միջոցառում-շնորհանդես, որը նվիրված էր ծնունդով վրաստանցի հայ մեծերին, ովքեր նկատելի հետք են թողել գիտության, արվեստի, մեկենասության եւ այլ բնագավառներում:

Նշյալ թեմայի շուրջ արդեն երկրորդ անգամ է, որ հանդես են գալիս երիտասարդական պալատի Ազգային փոքրամասնությունների համար ընթերցողների ակումբի սաները, որոնք հիմնականում ազգությամբ հայեր են եւ սովորում են ոչ հայկական դպրոցներում: Եթնիկ 7 հայ եւ 3 վրացի մասնակիցները պատշաճ կերպով ներկայացրին իրենց ուսումնասիրություններն ու հետաքրքիր փաստեր Սայաթ-Նովայի, Հագիրի, Շառլ Ազնավուրի, Հովհաննես Թումանյանի, Ալեքսանդր Ման-թաշովի, Ալեքսանդր Թամանյանի, Միքայել Արամյանի, Ալեքսանդր Մելիք-Ազարյանի, Միքայել Թարիվերդի, Տիգրան Պետրոսյանի, Արամ Խաչատրյանի, Սերգեյ Փարաջանովի կյանքի ու գործունեության մասին՝ էկրանին պատկերվող տեղեկատվական սահիկների (սլայդ) զուգորդությամբ: Ակումբի ղեկավար եւ միջոցառման մտահղացման հեղինակ Քեթևան Կալանդաձեին ու նրա սաներին իրենց խրախուսական խոսքերն ուղղեցին «Վրաստան» թերթի գլխավոր խմբագիր Վան Բայբությանը, Վրաս-

տանի կրթության, գիտության եւ երիտասարդության նախարարության աշխատակիցներ Դեսպինե Քոյալան, Կարինե Մանուկյանը: Ելույթ ունեցողները կարեւորեցին նաեւ հայազգի պատանիների ու պարմանուհիների վրաց հասարակության մեջ ինտեգրվելուն, հայ-վրացական բարեկամական հարաբերությունների ամրապնդմանը միտված քայլերը: Օրվա վերջում, Թումանյանի տան ավանդությամբ՝ թեյի սեղանի շուրջ, մասնակիցները Դեսպինե Քոյալանի փոխանակեցին, նախանշեցին նոր անելիքներ եւ վայելեցին ճանաչված դաշնակահար Եսայի Աբովյանի դաշնամուրային տպավորիչ կատարումները: Միջոցառմանը՝ Վիրահայոց թեմի առաջնորդ Գերաշնորհ Տեր Կիրակոս եպիսկոպոս Դավթյանի օրհնությու-

նը ներկաներին փոխանցեց արժանապատիվ Տեր Հովսեփ քահանա Հարությունյանը:

ԿԱՐԻՆԵ ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ

ՆԵՐՍԻՍՅԱՆ ՀՈԳԵՎՈՐ ԴՊՐՈՑ 200

200 ՏԱՐԻ ԱՌԱՋ ԲԱՅՎԵՅ ՆԵՐՍԻՍՅԱՆ ԴՊՐՈՑԸ, ՈՐԸ ԳՈՐԾԵՅ ՄԻՆՉԵՎ 1924 ԹՎԱԿԱՆԸ

(Սկիզբը՝ 1-ին էջում)

1813թ. Եջմիածնում, Ներսես Եպիսկոպոսը հիմնել է Ժամագավորաց դպրոցը, աշխատանքներ սկսել խոշոր համալսարան հիմնելու ուղղությամբ: Բայց, որոշակի խոչընդոտների բախվելով, ծրագիրն այդպես էլ կյանքի չի կոչել:

1814թ. Ժամանելով Թիֆլիս, արդեն որպես առաջնորդ, Ներսես Եպիսկոպոսը լծվել է իր երազանքի իրականացմանը: Այդ ժամանակաշրջանում Թիֆլիսում ուներ միայն մեկ փոքրաթիվ հայկական դպրոց, որը գործում էր Նորաշեն Սուրբ Աստվածածին եկեղեցում: Ներսես Աշտարակեցին ժողովի է հրավիրում Թիֆլիսի հայ երեւելիներին եւ ներկայացնում մեծ դպրոց կառուցելու իր ծրագիրը: Ընդհանուր նախահաշիվը կազմում էր բավական մեծ գումար՝ 30 հազար ռուբլի: Նոր առաջնորդի առաջարկը, սակայն, անարձագանք է մնում, եւ 1815թ. վերջինս նախաձեռնում է Թիֆլիսի Վանքի Առաջնորդարանի սեյանկներից մեկում ժամանակավոր փոքրիկ դպրոցի հիմնումը, որտեղ սովորում էր շուրջ 20 աշակերտ: 1818թ. հավաքելով բավականաչափ գումար, այդ թվում հանգանակություն մոսկվաբնակ Լազարյան ընտանիքից, Ներսես Եպիսկոպոսն ապագա դպրոցի հարակից տարածքում կառուցում է 32 խանութ, որոնք տրամադրում վարձով՝ հասույթն ամբողջությամբ ծառայեցնելով դպրոցի կարիքներին:

1822թ. փետրվարի 7-ին, մեծ շուքով անցկացվում է երկհարկ դպրոցի հիմնարկեքի արարողությունը: 1824 թվականին, Վրաստանի հայոց թեմի առաջնորդ Ներսես Աշտարակեցու նախաձեռնությամբ ու ջանքերով, հիմնադրվում է ապագայում Ներսիսյան անունը ստացած դպրոցը, որը գտնվում էր Վանքի փողոցում (այժմ՝ Աթոնելի փողոց, որտեղ այսօր գործում են նախագահի նստավայրը, թիվ 104 հայկական դպրոցը եւ «Վրաստան» թերթի խմբագրությունը): Նույն թվականի դեկտեմբերի 1-ին, Վանքի Առաջնորդարանում գործող դպրոցը տեղափոխվում է նոր վերոնշյալ շենք: Հենց այդ օրն էլ համարվում է Ներսիսյան դպրոցի պաշտոնական հիմնադրման օրը:

Ներսիսյան հոգեւոր դպրոցն Անդրկովկասում, ավելի ճիշտ՝ Հարավային Կովկասում, հայկական առաջին միջնակարգ դպրոցն էր, գործել է 1824-1924թթ.: կոչվելով հիմնադրի անվամբ: Մինչեւ կյանքի վերջ, Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Ներսես Աշտարակեցին ամենաինչ հետադարձությամբ շարունակել է գործունեության առանցքում պահել դպրոցին առնչվող ցանկացած խնդիր:

Դպրոցի առաջին տեսուչն ու ուսուցիչը, հիմնադրի հրավերով, Սոսկվայի Լազարյան ճեմարանի դասախոս,

բանաստեղծ, լեզվաբան Հարություն քահանա (հետագայում՝ վարդապետ) Ալմադարյանն էր, ով Ներսես Աշտարակեցուց հետո՝ 1828-1830 թվականներին գլխավորել է Վիրահայոց թեմը:

Դեկտեմբերի վերջին դպրոցի աշակերտների թիվը արդեն գերազանցում էր 140-ը, երկու տարի անց՝ 360-ը: Սաների արագ ու շարունակական աճը բերեց՝ առավել ընդարձակ շենք ունենալու անհրաժեշտությանը, եւ 1859թ. հունվարին դպրոցը տեղափոխվեց՝ հոգաբարձուների կողմից գնված Թբիլիսիի փոստի նախկին շենք: Եռահարկ շենքը գտնվում էր հին դպրոցից ոչ հեռու՝ Բարոնակայա փողոցի վրա (այժմ՝ Ա.Փուրցելաձե եւ Փխովիս փողոցների խաչմերուկ): Հիմնական նախագծի հեղինակը պետերբուրգի ճարտարապետ Լազարեն էր:

1909թ. հունիսի 20-ին, Ալեքսանդր Մանթաշյանցը Արսենալմայա կոչվող բարձունքում (այժմ՝ Ավանթիսուբանի, Պաստա Սաակաձե #1), Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Մաթեոս Բ Իզմիրլյանի օծմամբ, գցում է նոր, եռահարկ շենքի հիմքը: Նոր շենքի ճարտարապետներն էին Պողոս Ջուրաբյանը (Վրաստանի խորհրդարանի ազգային գրադարանի շենքի ճարտարապետը), Սերգեյ Սորավիցկին եւ Միխեիլ Նեպրիցեւը, նախագծի բյուջեն կազմում էր 250 հազար ռուբլի:

1911թ. ապրիլի 19-ին, դպրոցի շինարարությունը դեռ չավարտված, վախճանվում է Ալ.Մանթաշյանցը: Հիմնարկության հետագա ծախսերն իրենց վրա են վերցնում Ալեքսանդրի որդիները՝ Լեւոն Մանթաշյանցի ղեկավարությամբ: 1912թ. դպրոցը տեղափոխվում է նոր, 1000 աշակերտի համար նախատեսված շենք, որը Ռուսական ողջ Կայսրության տարածքում ժամանակի լավագույն դպրոցական շինությունն էր: Հիմնարկության եւ կահավորման համար Մանթաշյան ընտանիքը ծախսել էր 392 հազար ռուբլի:

Դպրոցում ուսումն անվճար էր: Սովորում էին միայն արական սեռի սաներ՝ տարբեր երկրներից: Չքավոր աշակերտների կեցությունն ու անհրաժեշտ կարիքներն ամբողջությամբ հոգում էր դպրոցը: Հնորիսալի աշակերտներն ուսումը շարունակում էին Եվրոպայի եւ Ռուսական Կայսրության համալսարաններում՝ կրկին դպրոցի նյութական օժանդակությամբ: Դպրոցը գործում էր բազմաթիվ կտակարարների գումարների հաշվին:

Հոգաբարձուների խորհուրդը ընտրվում էր չորս տարի ժամկետով, ղեկավարը Հայ Առաքելական եկեղեցու Վրաստանի եւ Իմերեթիի թեմի առաջնորդն էր: Խորհրդի անդամները գործում էին անվարձապետությամբ:

Ներսիսյան դպրոցում գործում էր նաեւ մեծահարուստ Գեւորգ Արծրունու նվիրաբերած, Թբիլիսիի առաջին հայկական տպարանը, որի սարքավորումները ձեռք էին բեր-

վել Ամստերդամում (տպարանից ստացած հասույթը նույնպես ծառայում էր դպրոցին): Ու հենց այստեղ լույս տեսավ Հարավային Կովկասում առաջին հայագիր պարբերականը՝ «Կովկաս»-ը, տպագրվեցին կովկասահայության առաջին դպրոցական ձեռնարկները: Ներսիսյան դպրոցում է ձեւավորվել առաջին թատրոնը, թատերախումբը, առաջին երգչախումբը: Բացառիկ կարեւոր դեր է խաղացել Ներսիսյան դպրոցը նաեւ հայ աշխարհաբար գրական նոր լեզվի զարգացման ու ձեւավորման գործում:

Ներսիսյան դպրոցը եւ նրա շուրջ համախմբված մտավորականությունը անգնահատելի ավանդ ունեցան հայ մշակույթի եւ գիտության զարգացման գործում: Թեւեւ դպրոցը կոչվում էր «հոգեւոր», փաստացի, այն աշխարհիկ էր եւ հանդիսանում էր կովկասահայության մշակույթի եւ լուսավորչության առաջին կրթօջախը:

Գոյության հարյուր տարիների ընթացքում Ներսիսյան դպրոցն ավարտել են երկու հազարից ավելի գրականության ու արվեստի, մանկավարժության, գյուղատնտեսության ու արդյունաբերության, առողջապահության ու մշակույթի, քաղաքական ու զինվորական հեղինակավոր մասնագետներ, ինչպիսիք են հայ նոր գրականության հիմնադիր հաշատուր Աբովյանը, «Հյուսիսսփայլ» ամսագրի հիմնադիր-խմբագիր Ստեփանոս Նազարյանցը, գրողներ Պերճ Պռոշյանը, Դերենիկ Դեմիրճյանը, Ղազարոս Աղայանը եւ Հովհաննես Թումանյանը, Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Խորեն Սուրաբեկյանը, ազգագրագետ Երվանդ Լալայանը, միկրոբիոլոգ Պապա Զալանթարյանը, երկրաբան Տիգրան Ջրբաշյանը, հնագետ Աշխարհաբեկ Զալանթարը, գյուղատնտես Գեւորգ Գրծելյանը, բանասեր Համազասպ Համբարձումյանը, ակադեմիկոսներ Սիմոն Սարգսյանը, Վարդան Գուլբանյանը եւ Գուրգեն Սեւակը, դերասան-ռեժիսորներ Գեւորգ Չմշկյանը, Օվի Սեւումյանը եւ Ամո Խարազյանը, դերասաններ Միհրդատ Ամրիկյանը, Ավետ Ավետյանը, Իսահակ Ալիխանյանը եւ Դորի Ամիրբեկյանը, երգիչներ Արմենակ Շահմուրադյանը եւ Շարա Տալյանը, անվանի գործիչներ Անաստաս Միկոյանը, Գրիգոր Ջաղեթյանը, Նիկոլ Աղբալյանը, Սողոմոն Թեկերյանը, Հայկ Բժշկյանը, Սիմոն Ջավադյանը, ճարտարապետներ Կարո Հալաբյանը, Գեւորգ Քոչարը, նկարիչ-քանդակագործ Երվանդ Քոչարը, բարերարներ Սկրտիչ Սամաթյանը, Հովհաննես Հովնաթյանը (Ամանով) եւ Եգոր ու Միքայել Թամանյանները, գեներալ Արշակ Տեր-Ղուկասովը եւ շատ ուրիշներ:

Անգնահատելի դեր են ունեցել նաեւ դպրոցի երեւելի մանկավարժները՝ հայ մտավորականության սերունդը, որոնց մի մասը հենց ներսիսյանցիներն էին: Հովսեփ ավագ քահանա Օրբելի, պատմաբան Գյուտ ավագ քահանա Աղանյան, դրամատուրգ Գաբրիել Սունդուկյան, պատմաբան Լեօ (Առաքել Բաբախանյան), վիպագիր Ծերենց (Հովսեփ Շիշմանյան), երգահան Մակար Եկմալյան, խմբավար Քրիստափոր Կարա-Սուրգա, պատմաբան Ալեքսանդր Երիցյան, քաղաքական գործիչ, գրող Ավետիս Ահարոնյան, նկարիչներ Եղիշե Թադեոսյան, Փանոս Թերլեմեզյան, Ստեփանոս Ներսիսյան եւ Հարություն Շամշինյան, բանաստեղծ Ռաֆայել Պատկանյան, քննադատ Մամբրե Մատենճյան, հայագետ Ստեփան Մալխասյանց, փիլիսոփա Իսահակ Հարությունյան, լեզվաբան Մանուկ Աբեղյան, ազգագրագետ Ստեփան Լիսիցյան եւ ուրիշներ:

ԼԵՎՈՆ ՉԻԴԻՆՅԱՆ

Թբիլիսիի «Միասին» հասարակական կազմակերպության ղեկավար

ՀՈՐԵԼՅԱՆԱԿԱՆ ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԵՄ՝ ՆՎԻՐՎԱԾ ՆԵՐՍԻՍՅԱՆ ԿՐԹՈՋԱՆԻՆ

(Սկիզբը՝ 1-ին էջում)

Է ավելի քան 200 մոտի՝ Վրաստանի եւ Հայաստանի ազգային արխիվներից, երկու երկրների ազգային գրադարաններից, Երեւանի Եղիշե Չարենցի անվան արվեստի եւ գրականության, Պերճ Պռոշյանի անվան, Սարդարապատի պետական թանգարաններից եւ Մատենադարանից:

Յուցադրվող նմուշների թվում են Հայոց կաթողիկոսներ Ներսես Աշտարակեցուց մինչեւ Գեւորգ Հիմեթբորդ Սուրենյանցի կոնդակները՝ ուղղված Ներսիսյան դպրոցին, Ալեքսանդր Մանթաշյանցի նամակագրությունը հոգաբարձուների հետ՝ դպրոցի շենքի կառուցման հարցով, Ներսիսյան դպրոցի տարբեր տարիների շրջանավարտների, մանկավարժների արխիվային լուսանկարներ, ինչպես նաեւ դպրոցի շինարարության սկզբնական եւ վերջնական նախագծերի պատճենները ու հետաքրքիր եւ բացառիկ այլ նյութեր: Յուցահանդեսի բացմանը ներկա էին

Հայաստանի Հանրապետության տարածքային կառավարման եւ ենթակառուցվածքների նախարար Գնել Սանոսյանը ու Վրաստանի կրթության, գիտության եւ երիտասարդության նախարար Գիորգի Ամիլախվարին, բարձրաստիճան հյուրեր Հայաստանից եւ Վրաստանից, Վրաստանում հավատարմագրված դիվանագիտական կորպուսի ներկայացուցիչներ, վիրահայ համայնքի ներկայացուցիչներ:

Հյուրերին ուղղված ողջույնի իր խոսքը Կովկասի համալսարանի նախագահ Կախա Շենգելիան հղեց հայերեն:

Դիմելով ներկաներին՝ Վրաստանում Հայաստանի դեսպան Աշոտ Սմբաթյանը շնորհակալություն հայտնեց Կովկասի համալսարանի ղեկավարությանը՝ ցուցահանդեսի կազմակերպման հնարավորության համար, եւ մաղթեց, որ համալսարանը ներսիսյանական ոգով շարունակի լինել մարդկանց եւ մասնագետների դարբնոց, որոնք իրենց հետքը կթողեն մարդկային քաղաքակրթության զարգացման գործում:

Ելույթներից հետո՝ Թբիլիսիի «Միասին» ՀՀ ղեկավար, ցուցահանդեսի համակարգող Լեւոն Չիդինյանը միջոցառման հյուրերին ներկայացրեց ցուցադրվող լուսանկարների պատմությունը: Միջոցառման ավարտին համալսարանի գլխավոր մուտքի առջեւ տեղի ունեցավ երկլեզու վրացերեն եւ անգլերեն հուշատախտակի բացման արարողությունը, որտեղ ներկայացված են շենքի հիմնադրի, հովանավորի, ճարտարապետների անունները եւ կառուցման եւ վերանորոգման տարեթվերը: «Թբիլիսիի Ներսիսյան հոգեւոր դպրոց 200» ցուցահանդեսը ներկայացված կլի-

նի Կովկասի համալսարանի 1-ին հարկում, մինչեւ ս.թ. փետրվարի 16-ը ներառյալ: Մուտքն ազատ է: Այցելուները կարող են մուտք գործել անձը հաստատող փաստաթղթով (հասցե՝ Պաստա Սաակաձե 1) երկուշաբթիից ուրբաթ օրերին, ժամը 10:00-ից մինչեւ 18:00:

ԳԱՅԱՆԵ ԲՈՍՏԱՆՋԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ. Փաստեր, իրադարձություններ

«ՎՐԱՍՏԱՆԻ», ԱՐՄԵՆԴՐԵՍԻ, ՊԱՆԱՐՄԵՆԻԱՆԻ ՆՅՈՒԹԵՐՈՎ

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԲԱՆԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՐԵԼ Է ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԱՄՓՈՓԱԳԻՐԸ

Համաշխարհային բանկի՝ Հայաստանի տնտեսական զարգացման ամսական ամփոփագրի տվյալներով՝ Հայաստանում տնտեսական աճի տեմպը, 2023 թ. նոյեմբերին, աճել է՝ հասնելով 11,2 տոկոսի:

Աճնշան գնանկում է արձանագրվել 2023 թ. դեկտեմբերին, ինչը պայմանավորված էր սննդամթերքի գների անկմամբ: Արտահանման աճի տեմպը բացառիկ է եղել 2023 թ. նոյեմբերին, ինչը պայմանավորված էր ոսկու եւ զարդերի արտահանմամբ: Նույն ամսին գրանցվել է 44 միլիարդ ՀՀ դրամ բյուջեի պակասուրդ, իսկ հանրագումարային պակասուրդը մնացել է պլանավորվածից ցածր մակարդակում: Ֆինանսական հատվածի ցուցանիշները մնացել են կայուն:

Գործազրկության մակարդակն աննշան աճել է 2023 թ. 3-րդ եռամսյակում, իսկ աշխատուժի կազմում մասնակցությունը եւս ավելացել է: 2023 թ. 3-րդ եռամսյակում՝ գործազրկությունը կազմել է 12 տոկոս՝ բարձրանալով 2022 թ. 3-րդ եռամսյակի 11,6 տոկոսի համեմատ, ինչը պայմանավորված է աշխատուժի կազմի 2 տոկոս ավելացմամբ (գեղավածների եւ գործազուրկների զուտ ցուցանիշ): Աշխատուժի կազմում մասնակցությունը, 2023 թ. 3-րդ եռամսյակում, կազմել է 61,7 տոկոս՝ 2022 թ. 3-րդ եռամսյակի 60,9 տոկոսի համեմատ:

2023 թ. տարեվերջին միջազգային պահուստները կազմել են 3,6 միլիարդ ԱՄՆ դոլար, ինչը հավասար է 3 ամսվա

ներմուծման ծածկույթի եւ 510 միլիոն ԱՄՆ դոլարով քիչ է 2022 թ. տարեվերջի պահուստների համեմատ: Սա մասամբ պայմանավորված է 500 միլիոն ԱՄՆ դոլար արժեքով եվրոբոնդերից 188 միլիոն ԱՄՆ դոլարի ետ գնմամբ, որի վերջնաժամկետը լինելու է 2025 թ. մարտին, ինչպես նաեւ պայմանավորված է ծրագրային վարկերի որոշակի ուշացումներով:

Համաշխարհային բանկի փորձագետների գնահատմամբ՝ 2023 թ. նոյեմբերին Հայաստանի ֆինանսական համակարգը շարունակել է աճել, եւ ֆինանսական կայունության ցուցանիշները մնացել են կայուն: Վարկերն ու ավանդները ավելացել են, համապատասխանաբար, 2,3 եւ 1,5 տոկոսով: Կապիտալի համարժեքությունը մնացել է անփոփոխ՝ 20,1 տոկոս, իսկ ընդհանուր վարկավորման կազմում չաշխատող վարկերի գործակիցը պահպանվել է 3 տոկոսից ցածր մակարդակում: Ակտիվների շահութաբերությունը, որը բանկային համակարգի եկամտաբերության ցուցիչ է, կազմում է 3,3 տոկոս:

ԿՈՒՏԱԿՈՒՄԱՅԻՆ ԿԵՆՍԱԹՈՇԱԿԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՄԻՋՈՑՆԵՐՆ ԱՃՈՒՄ ԵՆ

Ցե-Կվադրատ Ամպեգա ընկերության կողմից կառավարվող բոլոր երեք կենսաթոշակային ֆոնդերը 2023 թվականն ամփոփել են էական բարձր երկնիշ տարեկան եկամտաբերությամբ:

Ընկերության տարածած հաղորդագրությունից, հավասարակշռված ֆոնդը, (CQBAL) իր 16,5 տոկոս եկամտաբերությամբ, ունեցել է պարտադիր կուտակային կենսաթոշակային համակարգում գործող բոլոր 6 ֆոնդերից ամենաբարձր եկամտաբերությունը:

Համապատասխանաբար՝ Կայուն եկամտային (CQFIX) եւ Պահպանողական (CQCON) ունեցել են 12,6 եւ 16,3 տոկոս եկամտաբերություն: Սա նշանակում է, որ մասնակիցների կենսաթոշակային կուտակումների արժեքն աճել է համապատասխանաբար՝ կախված, թե որ ֆոնդում

են կուտակվում մասնակցի միջոցները: Հաշվի առնելով, որ կենսաթոշակային ֆոնդերն ունեն երկարաժամկետ ներդրումային հորիզոն՝ ֆոնդերի կատարողականի վերաբերյալ ավելի ամբողջական պատկեր ունենալու համար Ցե-Կվադրատ Ամպեգա ընկերությունն անդրադառնում է ֆոնդերի եկամտաբերության երկարաժամկետ ցուցանիշներին: Ստեղծման պահից ֆոնդերն ունեցել են 106-113 տոկոս եկամտաբերություն:

ԳՐԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄ՝ ՆՎԻՐՎԱԾ ՊԱՐՈՒՅՐ ՍԵՎԱԿԻ 100-ԱՄՅԱԿԻՆ

Հայաստանի գրողների միությունը գրողի ծննդյան օրը՝ հունվարի 24-ին, Պարույր Սեւակի 100-ամյակը տոնեց գրական միջոցառմամբ, որի ընթացքում բազմիցս նշվեց՝ Սեւակը նոր խոսք, նոր լեզվամտածողություն բերեց հայ գրականության:

Միության նախագահ Էդվարդ Միլիտոնյանի խոսքով՝ Սեւակի սերնդի կյանքը համընկավ դժվար ժամանակների հետ՝ ստալինյան դեպրեսիաներ, պատերազմ, բռնաճնշումներ են այլն:

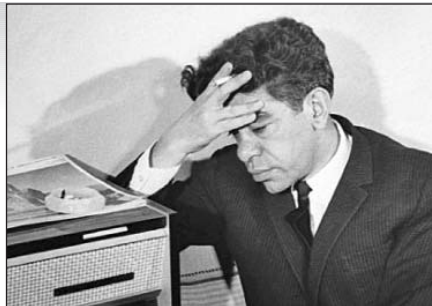
- Շատ ծանր առաքելություն ունեին Սեւակի սերնդի ստեղծագործողները: Չարենցի մահից, Մահարու աքսորից ու այլ գրողների գրական ասպարեզից հեռանալուց հետո՝ գրականությունն ընկավ աշուղների ձեռքը: Այդ մոլեռանդ արշավանքը պատրաստ էր խեղդամահ անել հայ գրականությունը եւ այդ ժամանակ շատ կարեւոր էր գրողի՝ գրականությունը պաշտպանելու հավատամքը,- ասաց Միլիտոնյանը եւ հավելեց՝ հենց Սեւակն ու նրա սերունդը դա արեցին:

Գրականագետ Սամվել Մուրադյանը հիշեցրեց՝ Սեւակն իր կենսագրականում խոստովանել է, որ ամբողջ մի տաս-

նամյակ զբաղված է եղել սիգիլիան անպտուղ աշխատանքով: Գրող Սաթենիկ Մկրտչյանի խոսքով էլ՝ Պարույր Սեւակը վառ գրող էր, որը ոչ միայն ինտելեկտուալ էր, այլեւ հոգի, սիրտ ու շունչ էր դնում իր գրականության մեջ:

- Ինչպես հախուռն ստեղծեց իր գրականությունը, այդպես էլ գնաց: Չգիտեմ, թե ինչ պետք է ասել Սեւակի մասին, որ շատ քիչ չթվա,- շեշտեց նա:

Հայաստանի գրողների միությունը Պոեզիայի միջազգային օրը, որը նշվում է մարտի 21-ին, նվիրելու է Պարույր Սեւակի հոբելյանին:

ՎՐԱՍՏԱՆԻՆ ԱՌԵՉՎՈՂ ԵՎՐԱՄԻՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ ԿԱՐՈՂ Է ՅՈՒՅԻՉ ԼԻՆԵԼ ՆԱԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

Վրացագետ Ջոնի Մելիքյանի կարծիքով՝ Վրաստանը եվրամիության անդամակցության թեկնածուի կարգավիճակ ստանալուց հետո էլ պետք է շարունակի եվրոպական չափանիշներին համահունչ բարեփոխումների իրականացումը, որպեսզի տեղի ունենան անդամության շուրջ բանակցություններ, ինչպես Մոլդովայի եւ Ուկրաինայի պարագայում:

- Տվյալ որոշումը Վրաստանի համար շատ կարեւոր է հատկապես ներքաղաքական գործընթացների ֆոնին: Հաջորդ տարի տեղի են ունենալու համապատասխան ընտրություններ, հետեւաբար քաղաքական ուժերը փորձելու են եվրամիության որոշումն օգտագործել՝ ցույց տալով, թե իրենք նույնպես ներդրում են ունեցել այդ որոշման կայացման գործում: Վրաստանի կառավարությունը, իր հերթին, արտասահմանյան գործընկերներին ցույց է տալիս, որ երկիրը շարունակում է առաջ ընթանալ այդ ուղիով, որ եվրատլանտյան ուղղությունն իր համար հիմնականն է,- ասաց վրացագետը:

Մելիքյանի դիտարկմամբ՝ Վրաստանին առնչվող որոշումը դժվար թե կարելի է տարածաշրջանային մասշտաբով բացառիկ համարել, քանի որ Ադրբեյջանը նույնպես փորձում է ակտիվորեն շարունակել համագործակցությունը՝ եվրոպայի հետ Արեւելյան գործընկերության շրջանակում, հատկապես՝ էներգակիրների մատակա-

րարման առումով, եւ չի բացառվում, որ մոտ ապագայում կարող է բանակցել նաեւ վիզաների ազատակացման շուրջ:

- Ինչ վերաբերում է Հայաստանին, ապա, մեր երկիրը, ունենալով իր արտաքին քաղաքական գերակայությունները, նույնպես փորձում է առավելագույն չափով օգտագործել առկա հնարավորությունները, որպեսզի դիվերսիֆիկացնի արտաքին հարաբերությունները: ԵՄ-ի հետ արդեն ստորագրվել է Համապարփակ եւ ընդլայնված գործընկերության համաձայնագիրը, երկրում տեղի ունեցող բարեփոխումները մեզ ավելի են մոտեցնում եվրոպական չափանիշներին, հետեւաբար, Վրաստանի ձեռքբերումը մեզ համար կարող է յուրատեսակ ցուցիչ լինել: Երեւանում այդ քայլը նույնպես ընկալվում է որպես մեծ ձեռքբերում, որովհետեւ Հայաստանին նույնպես տալիս է արտաքին քաղաքական ու տնտեսական կապերը դիվերսիֆիկացնելու հնարավորություն: Վրացիների ծախողումն ինչ-որ չափով կարող է նաեւ մեզ համար լինել ծախողում, հետեւաբար, պաշտոնական Երեւանը, իր հնարավորություննե-

րի շրջանակում, փորձում էր եվրոպական գործընկերների հետ կոնտակտների ժամանակ բարձրացնել Վրաստանի հարցը, բարեխոսել հարեւանի համար՝ ցույց տալով, որ Վրաստանի առաջընթացը Հայաստանի համար նույնպես կարեւոր է,- ասաց վրացագետը:

Մելիքյանի խոսքով՝ Հարավային Կովկասում Վրաստանն ու Հայաստանը ժողովրդավարական կարելու բարեփոխումների ու պետական ինստիտուտների կայացման ուղու վրա են, ուստի շահագրգռված են եվրոպական չափանիշներով գործընթացների շարունակման հարցում: Ըստ նրա՝ ԵՄ որոշման արդյունքում մեր տարածաշրջանը շարունակ կլինի այդ կառույցի ուշադրության կենտրոնում, ինչից կշահի նաեւ Հայաստանը:

Մելիքյանը շեշտեց, որ հայ-վրացական հարաբերությունները ռազմավարական վերածվելու լավ հեռանկար ունեն, եւ, ինչ էլ լինի ապագայում, երկու երկրները կանեն այնպես, որպեսզի առավելագույն չափով նպաստեն փոխհարաբերությունների զարգացմանը, որպեսզի խոչընդոտեն չլինեն, մասնավորապես, քաղաքացիների ազատ տեղաշարժի առումով: Վրացագետի կարծիքով՝ շատ կարեւոր է նաեւ այն, թե ինչպես կընթանան ԵՄ անդամակցության գործընթացները Մոլդովայի եւ Ուկրաինայի պարագայում, որոնք սերտորեն կառնչվեն նաեւ Վրաստանին:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊՈԵԶԻԱԿԱՆ ՈՒՐՄՏԻ ԲՅՈՒՋԵՆ ԱՎԵԼԱՅԵԼ Է

Հայաստանի կառավարությունը նախատեսում է 2024 թվականին պաշտպանության ոլորտին հատկացնել շուրջ 557 միլիարդ դրամ, ինչը 6 տոկոսով ավելի է, քան 2023 թվականի համար կառավարության ճշգրիտ ծրագրով նախատեսված ցուցանիշը:

2020 թվականի համեմատ՝ 2024 թվականին պաշտպանության ոլորտի ծախսերը նախատեսվում են ավելացել 81 տոկոսով: Նշվում է, որ 2024 թվականին պաշտպանության ոլորտին կհատկացվի պետական բյուջեի ծախսերի ավելի քան 17 տոկոսը:

ԳՐԱՆՑՎԵԼ Է ԱՇԽԱՏԱՆԵՂԵՐԻ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԴԵՎՈՐԳ

Հայաստանում, 2023 թվականի դեկտեմբեր ամսին, գրանցվել է աշխատատեղերի պարտական ռեկորդ՝ 741 հազար 726: Կառավարության հերթական նիստում այս մասին ասաց վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանը:

- 2023 թվականի դեկտեմբերին, աշխատատեղերի թիվը կազմել է 741 հազար 726, որը 2018 թվականի մայիսի տվյալներից ավելի է 193 հազար 737-ով, այսինքն՝ 2018 թվականի մայիսից ի վեր՝ Հայաստանում բացվել է 193 հազար 737 աշխատատեղ,- ասաց նա:

Վարչապետի խոսքով՝ 2023 թվականի դեկտեմբերի ցուցանիշը, 2022 թվականի դեկտեմբերի ցուցանիշից ավելի է 37 հազար 306-ով կամ 5,3 տոկոսով:

ԱՐՄԱՏԵՐՈՎ ԺՊԱՆՈՎԱԿԱՆԻ ՀԱՍՏԻՎ ՍԱՆՄՅԱՆԸ՝ ԳԵՂԵՅՎՈՒԹՅԱՆ ՄՐՈՒՅՐԻ ՀԱՐՈՂ

Արմատ-ն երո՞վ Նինո՞ժ-մինդայի Ժդանովա կանից, մոդել Հասմիկ Սանամյանը Չինաստանի Շենչժեն քաղա-

քում անցկացվող ամենամյա «World Madam Competition 2023»-ում հաղթող է ճանաչվել:

Մոդելը կարողացել է հաղթահարել քաղցկեղը, իսկ մրցութային մասնակցել՝ ունենալով արտաքին մաշկային առանձնահատկություններ:

«ვრასტანი»
ბილისი, საქართველო
"ВРАСТАН"
Тбилиси, Грузия
<VRASTAN>
Georgia, Tbilisi
Индекс 66445